

Uitnodiging inloopbijeenkomst 17 januari 2019

Nieuwsbrief Natura 2000-gebied Bekendelle

Nummer 3, december 2018

Bekendelle is een van de laatste moerasbossen van Nederland en maakt deel uit van Natura 2000, een samenhangend netwerk van beschermde natuurgebieden in Europa. Bekendelle ligt ten zuiden van Winterswijk, waar de Boven Slinge vrij meandert. Met deze nieuwsbrief informeren wij u over de uitvoering van maatregelen om de bijzondere natuur in dit gebied te behouden.

In de vorige nieuwsbrief hebben we u geïnformeerd over de voorbereidingen die nodig zijn om de natuurmaatregelen in Bekendelle te kunnen uitvoeren. In 2017 zijn we gestart met de voorbereidende onderzoeken. Ook stellen we een inrichtingsplan op. Het concept daarvan laten we u graag zien op de inloopbijeenkomst op donderdag 17 januari 2019.

IJsvogel, foto Martin Mollet, Saxifraga

Inloopbijeenkomst voorlopig ontwerp inrichtingsplan

Graag nodigen we u uit voor een inloopavond op 17 januari 2019 over onze plannen voor het nemen van de ecologische herstelmaatregelen in Bekendelle. U bent tussen 19.30 en 21.00 uur van harte welkom om het voorlopig ontwerp van het inrichtingsplan voor Bekendelle te bekijken en uw vragen te stellen. Medewerkers van Waterschap Rijn en IJssel, de Bosgroep, Natuurmonumenten, gemeente Winterswijk en provincie Gelderland staan klaar om uw vragen te beantwoorden. De bijeenkomst is bij Berenschot's Watermolen, zaal de Schoppe, Wooldseweg 74 in Woold.

provincie Gelderland

Bestrijding Sachalinse duizendknoop in Bekendelle

De Sachalinse duizendknoop in Bekendelle

Aan beide zijden van de Boven Slinge nabij Berenschot's Watermolen groeit de Sachalinse duizendknoop en breidt zich snel uit. Deze snelle en agressieve verspreiding vindt de provincie zeer zorgelijk. Naast het uitbreiden van de groeiplaats bestaat het risico van verspreiding van stengels via de beek. Hierdoor kan deze soort zich ook op andere locaties vestigen. Daarom moest er snel actie worden ondernomen om deze duizendknoop met spoed te bestrijden. Deze bestrijding heeft de provincie in overleg met de eigenaren voor haar rekening genomen. De eerste behandelingen vonden deze zomer plaats, het is nu afwachten in hoeverre de duizendknoop zich volgend jaar verder ontwikkelt.

Wat is de Sachalinse duizendknoop?

De Sachalinse duizendknoop is een exoot en komt uit Oost-Azië. Een exoot is een soort die van oorsprong niet in Nederland voorkomt. Deze exoten hebben vaak weinig vijanden, kunnen zich snel voortplanten en kunnen de planten en dieren die hier van nature voorkomen verdringen. De Sachalinse duizendknoop is een vaste plant met diepe wortels die bestaat uit lange holle stengels. De plant wordt 2 tot 4 meter hoog. Als de plant er eenmaal zit, groeit deze snel. Door de dikke wortels en het gesloten bladerendek verdringt hij de planten en dieren die er van nature voorkomen. De plant verspreidt zich in Nederland niet via zaad, maar door de verspreiding van stengels en wortels (bijvoorbeeld door grondtransport of via water). De sterke wortels en stengels zijn in staat om schade te veroorzaken aan gebouwen en wegen. Ook oevers van beken worden minder stevig door de wortels van deze duizendknoop, vooral in de winterperiode als de bodem onbedekt is.

Van onderzoek naar uitvoering; het proces tot nu toe

Aan het uitvoeren van de maatregelen voor natuur in Bekendelle gaat een proces vooraf. Zowel aan het voorbereiden als het uitvoeren van deze maatregelen werken gemeente Winterswijk, Waterschap Rijn en IJssel, Natuurmonumenten, de Bosgroep en provincie Gelderland samen. Dat doen zijn in overleg met grondeigenaren en betrokkenen bij het natuurgebied. Hieronder zijn de verschillende stappen toegelicht.

Stap 1: 2013 tot 2017
In 2013 is Bekendelle aangewezen als Europees beschermd Natura 2000-gebied. In 2015 zijn het beheerplan voor het Natura 2000-gebied en de gebiedsanalyse van het Programma Aanpak Stikstof (PAS) vastgesteld. In deze gebiedsanalyse staan de natuurmaatregelen die in Bekendelle genomen moeten worden om de stikstofgevoelige natuur te beschermen. We zijn wettelijk verplicht om deze maatregelen voor 1 juli 2021 uit te voeren.

Om te weten welke natuurmaatregelen we waar moeten nemen, is informatie nodig over het terrein en de beek. We hebben daarom onderzoek gedaan naar de exacte ligging en de dieptes van de watergangen. We hebben onderzocht welke dieren en planten in het gebied leven, zoals vleermuizen, broedvogels, reptielen en amfibieën. Ook is het meetnet van peilbuizen uitgebreid. Hiermee houdt het waterschap in de gaten of het verhogen van de waterstand in het natuurgebied van invloed is op de omgeving.

Voor het uitwerken van de maatregelen uit de gebiedsanalyse van het Programma Aanpak Stikstof is een werkgroep Uitvoering opgestart. Waterschap Rijn en IJssel is de trekker van deze werkgroep. In de werkgroep zijn provincie Gelderland, Waterschap Rijn en IJssel, de Bosgroep en Natuurmonumenten vertegenwoordigd.

Stap 2: 2018
In 2018 is de werkgroep Uitvoering gestart met het opstellen van een inrichtingsplan, bestaande uit een kaart met maatregelen. De resultaten van alle onderzoeken vormen samen input voor de eerste versie van het voorlopig ontwerp inrichtingsplan. In dit voorlopig ontwerp staat hoe en waar we de maatregelen gaan uitvoeren. Denk hierbij aan watermaatregelen, zoals het plaatsen van een dammetje en het ondieper maken van sloten. Hierdoor wordt het natuurgebied natter en is het beter bestand tegen negatieve effecten van stikstof. De oorspronkelijke plantensoorten die groeien op een vochtige bodem, zoals bosgeelster, gulden boterbloem, bosanemoon, bleeksporig- en donkersporig bosviooltje kunnen van deze maatregelen profiteren.

En die trekken weer dieren aan, zoals keizersmantel, iepenpage, kleine ijsvogelvlinder en bosbeekjuffer. Het voorlopig ontwerp inrichtingsplan is opgesteld door het adviesbureau Arcadis en is bijna klaar.

Voor de uitwerking van de maatregelen hebben we het gebied in de afgelopen periode een aantal keer bezocht. Er zijn model- en effectberekeningen uitgevoerd om in detail te kunnen bepalen welke maatregelen gewenst zijn en wat de effecten zijn op de aanwezige natuur en de omgeving. Op basis van de modellen en berekeningen kunnen we constateren dat er nauwelijks tot geen effecten zijn buiten het natuurgebied.

Op de plekken waar vorig jaar naaldbomen zijn gekapt, is de Bosgroep dit najaar begonnen met het planten van gewenste bomen en planten (zie verderop in de nieuwsbrief het artikel hierover).

Met eigenaren en pachters van de (agrarische) percelen rond Bekendelle hebben we de afgelopen tijd gesprekken gevoerd en vindt nog nadere afstemming plaats. Contactpersoon hiervoor is onze gebiedscoördinator Dorine Spanjers.
Zij is telefonisch bereikbaar op 06 54 13 92 74 of per mail: d.spanjers@wrij.nl.

Stap 3: Inloopbijeenkomst 17 januari 2019
U bent op donderdag 17 januari van harte welkom om het voorlopig ontwerp inrichtingsplan te bekijken en vragen te stellen. Ook kunt u onderwerpen aandragen die voor u persoonlijk van belang zijn bij de inrichting van Bekendelle. Wij geven graag een toelichting op onze plannen, op de uitvoering van de natuurmaatregelen en op de planning.

Na deze avond gaan we het plan definitief maken. We spreken dan over een definitief ontwerp inrichtingsplan. Het wordt niet ter visie gelegd, het is namelijk een uitwerking van het Natura 2000-beheerplan voor Bekendelle. Het definitief ontwerp is de basis voor de aanvraag van vergunningen en de te doorlopen procedures.

Stap 4: januari tot juli 2019
Nu de maatregelen in detail zijn uitgewerkt, gaan we vergunningen aanvragen die nodig zijn voor het uitvoeren van de maatregelen. Het gaat om een projectplan Waterwet (voor alle watermaatregelen), een vergunning in het kader van de Omgevingswet (voor de aanleg van een zandweg nabij de Brinkweg) en een bestemmingsplanwijziging van een landbouwperceel dat (op vrijwillige basis) wordt omgevormd naar natuur. Tijdens de inloopbijeenkomst op 17 januari kunt u informatie krijgen over de vergunningenprocedure en hoe wij u daarvan op de hoogte stellen.

Stap 5: juli 2019 tot juli 2021
Als de vergunningenprocedure goed is doorlopen, kunnen we de maatregelen gaan uitvoeren.
De planning is erop gericht om in het najaar van 2019 te starten met de watermaatregelen. De start is ook afhankelijk van de overeenstemming met de aanliggende eigenaren en het weer (de bereikbaarheid van de Boven Slinge) speelt een rol in de planning. Kort voor de uitvoering informeren wij u per nieuwsbrief over de werkzaamheden of we doen dat tijdens een inloopavond.

Bijzondere natuur behouden en versterken

Het natuurgebied Bekendelle is het mooist ontwikkelde moerasbos van Gelderland. Dit is voor Nederland uniek en levert bijzondere natuur op. Daarom maakt het gebied deel uit van Natura 2000; een netwerk van beschermde natuurgebieden in Europa. Het gebied heeft fraaie overgangen van natte naar de wat drogere bossen, wat zorgt voor een grote verscheidenheid aan planten- en diersoorten. Het bos kenmerkt zich door een diversiteit aan loofbomen en heeft een rijke mosflora, waaronder het zeldzame spatelmos. Daarnaast groeien er bijzondere planten als slanke sleutelbloem en bosgeelster. De ijsvogel, de grote gele kwikstaart en de zeldzame middelste bonte specht voelen zich er thuis. Ook vinden we er een van Nederlands grootste populaties van de zeldzame bosbeekjuffer. En in het gebied zijn zelfs weer boommarters gezien!

Deze bijzondere natuur willen we behouden en versterken. Veel zeldzame planten en dieren hebben het namelijk moeilijk. Hun leefgebied is klein, de lucht is te zuur en de grond is te droog en te voedselrijk. Als we de omstandigheden verbeteren, dan kan de natuur zich herstellen. Zo is de natuur beter bestand tegen onder andere stikstof.

Grote gele kwikstaart, foto Mark Zekhuis, Saxifraga

Haagbeukenbos

Van naaldbos naar loofbos

In de vorige nieuwsbrief schreven we over het vervangen van naaldbomen voor loofbomen, en de hiervoor noodzakelijke kap van enige percelen bos. We doen dit voor het herstel van de bijzondere natuur in Bekendelle.

Haagbeuk, zoete kers en fladderiep
Ondertussen zijn deze kapwerkzaamheden uitgevoerd en worden nog dit jaar de bomen geplant op de open plekken. De Bosgroep plant hier soorten die al van nature in deze bossen voorkomen, maar ook andere soorten die het hier goed zullen doen. Er wordt onder andere haagbeuk, zoete kers, kleinbladige linde, zomereik en fladderiep geplant. Soorten zoals de fladderiep, zoete kers en linde hebben ook nog eens een positief effect op de bosbodem. De soorten planten we groepsgewijs aan, zodat we ook over 50 jaar nog steeds een gemengd bos hebben, waarin alle soorten vertegenwoordigd zijn.

Voorlopig geen essen
Oorspronkelijk was het plan om ook essen aan te planten, omdat deze soort hier thuishoort. Maar door de essentaksterfte staat de es zwaar onder druk. Als gevolg hiervan geldt een negatief plantadvies voor deze soort. Momenteel loopt er een groot landelijk onderzoek naar resistente essen en wordt geprobeerd om deze toch in stand te houden en te verjongen. De hoop is dan ook dat we in de komende jaren alsnog essen kunnen planten. De es hoort immers in dit Achterhoekse landschap thuis.

Meer informatie
Voor vragen kunt u contact opnemen met Pieter Westerhof van de Bosgroep, p.westerhof@bosgroepen.nl of 0318 67 26 26.

Capriolen van de bosbeekjuffer

Bosbeekjuffer in Bekendelle, foto Tim Termaat, Vlinderstichting

Blinkerend blauwe vleugels schitteren over het water. De mannetjes van de bosbeekjuffer maken de gekste capriolen boven het water om indruk te maken op de vrouwtjes. En als het groen gekleurde vrouwtje het strijdtoneel boven het water binnen vliegt, bereikt de gekte een hoogtepunt. Meerdere mannetjes vliegen als een sliert achter het vrouwtje aan, in de hoop dat zij hem zal uitverkiezen. Het toneel kan natuurlijk niet anders dan meerdere verliezers kennen. Al wandelend langs de Slinge door Bekendelle kan iedereen dit prachtige spektakel in de zomer zien. Bosbeekjuffers zijn schaars in Nederland. Ze vliegen alleen langs beschaduwde beken met een goede waterkwaliteit. Vooral veel zuurstof in het water is van belang. En de larven van deze juffer leven in stromend water met voldoende schuilmogelijkheid, zoals onderspoelde oevers met boomwortels, in het water gevallen bomen en takken. Zonder deze variatie verdwijnen bosbeekjuffers.

Iepenpage, een verborgen schat

Iepenpage, foto Jan van der Straaten, Saxifraga

De iepenpage is een verborgen schat van Bekendelle. Het is een kleine vlinder die graag op bladeren in de zon langs de beek zit. De rupsen eten bladeren van iepen, onder andere de fladderiep. En de fladderiep is een echte beekbegeleider. Deze boom staat vooral langs de beken van Winterswijk, en dus ook langs de Slinge in Bekendelle. Lange tijd werd gedacht dat deze vlinder was verdwenen uit Nederland, maar gelukkig werd hij in de omgeving van Winterswijk (en ook in Bekendelle) weer teruggevonden. Hoewel niet spectaculair, is de aanwezigheid van deze vlinder een duidelijk signaal dat Bekendelle erg bijzonder is.

Bosgeelster voelt zich thuis

Bosgeelster, foto Hans Dekker, Saxifraga

Al voeg in het voorjaar, soms al in februari, dienen de eerste voorjaarsbloemen zich aan langs de Bekendelle. De bosgeelster is een lelieachtig plantje met mooie gele stervormige bloemen. De planten groeien en verspreiden zich uit kleine bolletjes. De bolletjes worden na de bloei door het beekwater meegenomen en wanneer deze op een zandige oeverwal worden achtergelaten, kunnen ze daar het jaar daarop soms massaal tot bloei komen. Bekendelle is de belangrijkste groeiplaats van deze prachtige vroege voorjaarsbloeier in Gelderland. Vooral de wisselende afvoer van het beekwater zorgt ervoor dat oevers ieder jaar afkalven of aanzanden, wat ervoor zorgt dat de plant zich hier zo goed thuis voelt.

Natuurgebieden in Winterswijk

Aan drie kanten omsloten door Duitsland, liggen ver van de snelweg een aantal unieke natuurgebieden. In onder meer het Wooldse Veen, Willinks Weust, Korenburgerveen, Bekendelle en het gebied ronde de Boven Slinge werkt provincie Gelderland samen met Waterschap Rijn en IJssel, gemeente Winterswijk en terreinbeherende organisaties aan de bescherming en het herstel van de prachtige natuur als onderdeel van het Gelders Natuurnetwerk.

Colofon

Deze nieuwsbrief is een initiatief van provincie Gelderland en komt tot stand in samenwerking met Waterschap Rijn en IJssel, Bosgroep Midden Nederland, Natuurmonumenten en gemeente Winterswijk

Aan- en afmelden nieuwsbrief
U ontvangt deze nieuwsbrief omdat u zich heeft aangemeld voor deze digitale nieuwsbrief of omdat uw in het verleden al betrokken was bij dit gebied. Wij houden u via deze nieuwsbrief op de hoogte van de ontwikkelingen in het gebied. Ontvangt u de nieuwsbrief nog niet? Stuur dan een mail naar: bekendelle@gelderland.nl. Als u geen e-mailadres heeft, neem dan telefonisch contact op via 026 359 99 99, dan sturen wij u de nieuwsbrief per post. Wenst u de nieuwsbrief niet meer te ontvangen? Dan kunt u zich ook via dit mailadres of telefoonnummer afmelden.

Meer informatie op website
Achtergrondinformatie en documenten kunt u raadplegen op www.gelderland.nl/bekendelle. In de vorige nieuwsbrief staat onder andere informatie over het Programma Aanpak Stikstof (PAS) en het meetnet voor grondwater. Deze nieuwsbrief vindt u ook op de website.

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
026 359 99 99
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl

18 150 322